

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการให้การศึกษาก่อประชากรของประเทศนั้น เป็นการวางรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล (อำรุง จันทวานิช 2523 : 83) แต่การที่จะจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถผลิตกำลังคนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องอาศัยครูผู้ให้การศึกษาที่มีคุณธรรม มีคุณสมบัติ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการสอน ถ้าหากครูขาดความรู้ความสามารถและขาดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการสอนแล้ว กำลังคนที่เป็นผลผลิตทางการศึกษา ก็จะไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลทำให้การจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพไปด้วย การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นและความสำคัญมาก เพราะการนิเทศการศึกษาช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษาบังเกิดความสำเร็จผลดังที่ คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1973 : 574) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาก่อให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครูในการคัดเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยในการเลือกและจัดสรรอุปกรณ์การสอน ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอนและช่วยในการประเมินผลการสอน จึงถือได้ว่าการนิเทศการศึกษาเปรียบประดุจวงจรระบบประสาทของโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา 2511 : 1) ซึ่งทำหน้าที่คอยควบคุมช่วยเหลือให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง

งานนิเทศการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลโดยที่การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายนี้จะบรรลุผลเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและประสิทธิภาพของศึกษานิเทศก์ในการทำงาน

ร่วมกับครู (Adam and Dickey 1953:2-4) เพราะศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะผู้พัฒนาครูให้มีคุณภาพ และส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาที่ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในอนาคต ดังที่วีจิตร วรุตบางกูร (2520 : 11) กล่าวไว้ว่า หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงการศึกษาอยู่ที่คุณภาพการสอนและวิธีสอน ซึ่งจะต้องทำการปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง ซึ่งงานนี้เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ถ้าหากศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การศึกษาในระดับโรงเรียนก็จะมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ความสูญเปล่าทางการศึกษาจะน้อย ๆ หมดไป

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2497 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนประชาบาลในจังหวัดพระนครและธนบุรี ต่อมาเมื่อการดำเนินงานในโครงการดังกล่าวบังเกิดผลดี การปรับปรุงการศึกษาก็ขยายไปสู่ส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดขึ้นในปี พ.ศ. 2500 และหน่วยศึกษานิเทศก์เขตในปี พ.ศ. 2503 เพื่อทำหน้าที่ดูแลและช่วยเหลืองานด้านวิชาการแก่โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค (วีระ จิตต์ผางาม 2516 : 71-73)

เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาแต่ละระดับได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา และการจัดระบบการบริหารงานศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และระเบียบดังกล่าวนี้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการศึกษา และระเบียบบริหารราชการปัจจุบัน จนถึงปี พ.ศ. 2519 ได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาไว้เหมือนกันทั้งศึกษานิเทศก์กรม ศึกษา นิเทศก์เขตและศึกษานิเทศก์จังหวัด (หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา 2519 : 112-113) ดังนี้

1. นิเทศการสอน และการบริหารงานวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษางานวิชาการในสถานศึกษาที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบ
2. ตรวจสอบ และควบคุมสถานศึกษาในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่กฎหมายระบุไว้

3. ศึกษา ทดลอง วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านวิชาการ ตลอดจนการบริหารการศึกษา

4. พิจารณา และพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียนการสอนหรือแนวการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

5. จัดทำคู่มือครู เอกสารทางวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

6. ปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพของการเรียนการสอน และการบริหารการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ

7. จัดประชุม อบรม สัมมนา ครูอาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมงานทางวิชาการ

8. ประเมินผลงานทางวิชาการ

9. เสนอแนะ และให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่กรมสามัญศึกษา

10. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับการบริหารงานของหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้แบ่งศึกษานิเทศก์ออกเป็น

3 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายนิเทศการสอน มี 3 งาน คือ

1.1 งานนิเทศการสอนประถมศึกษา

1.2 งานนิเทศการสอนการศึกษานอกโรงเรียน

1.3 งานการมัธยมศึกษา

2. ฝ่ายนิเทศการบริหาร มี 2 งาน คือ

2.1 งานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 งานการบริหารการศึกษานอกโรงเรียน

3. ฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษา มี 2 งาน คือ

3.1 การวัดผลการศึกษา

3.2 งานนวัตกรรม และโสตทัศนศึกษา

จากงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีหน้าที่หลายประการ การปฏิบัติงานจึงเป็นไปตามแนวกว้าง ๆ และปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ งานที่ปฏิบัติจึงมักจะเป็นงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปรากฏในผลการวิจัยของชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2521 : 129) ว่างานตามหน้าที่ที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้แก่ การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย การจัดประชุม อบรม สัมมนาครู อาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษา การประเมินผลงานทางศึกษานิเทศก์ การปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ การนิเทศการสอน และการบริหารงานวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษางานวิชาการในสถานศึกษาที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบ การพิจารณาและพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียนการสอนหรือแนวการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน การจัดทำคู่มือครู เอกสารทางวิชาการและวัสดุประกอบการสอน การตรวจสอบคุณภาพและควบคุมสถานศึกษาในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย การเสนอแนะและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่กรมสามัญศึกษา การศึกษา ทดลอง วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทางวิชาการตลอดจนการบริหารการศึกษา

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523 ได้มีการโอนโรงเรียนประถมศึกษามาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีฐานะเป็นกรมใหม่ในกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีผลทำให้ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด ต้องโอนไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการโอนกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 (ราชกิจจานุเบกษา 2523 : 26)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ขึ้น โดยแบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็น 3 หน่วย (สปช. 2524 : 1-2) คือ

- ก. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ข. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

ก. งานนิเทศการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

สำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายนิเทศการศึกษา และฝ่ายแผนพัฒนา โดยกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย (สพช. 2524 : ช-ก) ดังนี้

ฝ่ายนิเทศการศึกษา

1. ส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน
2. จัดทำเครื่องมือวัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผลและข้อทดสอบมาตรฐานของจังหวัด และจัดทำคลังข้อสอบ
3. สนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียนในสังกัด
4. วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
5. ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา ส่งเสริมการกีฬา อุกีฬา เนตรนารี ชูวาทศาสตร์ จริยธรรมและวัฒนธรรม
6. ปฏิบัติงานวิชาการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร

ฝ่ายแผนพัฒนา

1. จัดทำนโยบายการดำเนินงาน และแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด เสนอต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
2. จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
3. ประสานงานการพัฒนาบุคลากรของจังหวัด
4. จัดทำข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของจังหวัด
5. ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง เลิกกลุ่มโรงเรียนในสังกัด
6. ประสานงานโครงการพิเศษ
7. ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
8. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร

จากการโอนศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ และการกำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดใหม่ ทำให้ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีงานในหน้าที่ที่จะต้อง
 รับผิดชอบเพิ่มขึ้นและแตกต่างไปจากเดิมมาก การปฏิบัติงานจึงมีปัญหาและอุปสรรค ผลการปฏิบัติ
 งานในหน้าที่สำคัญ ๆ บางประการจึงมีน้อย ซึ่งปรากฏในผลการวิจัยของ วนิดา เลิศกมลกาญจน์
 (2526 : 136-141) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการ
 ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคเหนือว่างานที่ศึกษานิเทศก์
 ปฏิบัติน้อยได้แก่การส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน การ
 จัดทำเครื่องมือวัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผล และขอทดสอบมาตรฐานของจังหวัดและจัดทำ
 คลังข้อสอบ การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับ
 ประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ การประสาน
 งานการพัฒนาบุคลากรของจังหวัด และการปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ
 การประถมศึกษาจังหวัด สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานซึ่งมีในระดับมากที่สุดได้แก่ การ
 ส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน การจัดทำเครื่องมือ
 วัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผลและขอทดสอบมาตรฐานของจังหวัดและจัดทำคลังข้อสอบ การ
 สนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียนในสังกัด การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับ
 ก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอ
 หรือกิ่งอำเภอ และการปฏิบัติงานวิชาการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา
 จังหวัด

นอกจากงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เพิ่ม
 มากขึ้นซึ่งทำให้มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดดังกล่าวแล้วนั้น ศึกษานิเทศก์
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกลับมีสภาพตกต่ำไปอย่างมาก (2524 : หนังสือราชการ)
 ทั้งในด้านการโอน ย้าย สับเปลี่ยนตำแหน่ง การบังคับบัญชาในหน่วยงานของหัวหน้าหน่วย
 ศึกษานิเทศก์ และการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร ซึ่งมีผลกระทบต่อขวัญและ
 กำลังใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เป็นอย่างมาก และจากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น
 เกี่ยวกับสภาพของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งสำรวจโดยสมาคม
 ศึกษานิเทศก์ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2525 พบว่า ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดส่วนใหญ่เห็นว่า ความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมีน้อย สภาพการปฏิบัติงานโดยทั่วไปก็ไม่เป็นที่พอใจนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกที่ว่า ฐานะของศึกษานิเทศก์ในปัจจุบันค้ำยกว่าเดิมมาก และศึกษานิเทศก์เกือบทั้งหมดมีความรู้สึกที่ว่าตนเองถูกกีดกัน ถูกจำกัดสิทธิในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารอื่น ๆ ทำให้เสียขวัญ เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 5) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเจือ ทองประเสริฐ (2526 : 63) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดว่า ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีขวัญไม่เต็ม และปัจจัยที่ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีความรู้สึกพึงพอใจต่ำมากได้แก่ ความมั่นคงของงาน สภาพการปฏิบัติงาน ความเจริญก้าวหน้าและเงินเดือน และผลประโยชน์อื่น ๆ

จากสภาพการณ์และปัญหาในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นกับศึกษานิเทศก์ดังกล่าว หน่วยงานบริหารที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมขึ้น เพราะศึกษานิเทศก์เป็นกำลังสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้ การจัดการศึกษาของชาติบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเป็นการศึกษารายละเอียดของการปฏิบัติจริงตามงานในหน้าที่ที่ระบุไว้ทุกงาน จะทำให้ได้ทราบข้อเท็จจริงถึงสภาพการทำงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของศึกษานิเทศก์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสามารถไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสม อันจะส่งผลให้การศึกษาระดับประเทศบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

คำถามในการวิจัย

คำถามที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

1. การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เขตการศึกษา 1 ทั้งฝ่ายนิเทศการศึกษา และฝ่ายแผนพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2524 คือ

ฝ่ายนิเทศการศึกษา

1. งานส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน
2. งานจัดทำเครื่องมือวัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผลและข้อทดสอบ
มาตรฐานของจังหวัด และจัดทำคลังข้อสอบ
3. งานสนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียนในสังกัด
4. งานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา และ
ระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
5. งานร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา
ส่งเสริมการศึกษา ลูกเสือ เนตรนารี ชูภาษาชาติ จริยธรรม และวัฒนธรรม
6. งานการปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด

ฝ่ายแผนพัฒนา

1. งานจัดทำนโยบายการดำเนินงานและพัฒนากิจการการประถมศึกษาของจังหวัด
 2. งานจัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
 3. งานประสานงานการพัฒนาบุคลากรของจังหวัด
 4. งานจัดทำข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของจังหวัด
 5. งานให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง เลิกล้ม โรงเรียน
ในสังกัด
 6. งานประสานงานโครงการพิเศษ
 7. งานการปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
 8. งานการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- และแต่ละงานมีโครงการ กระบวนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และข้อ
เสนอแนะ เป็นอย่างไร

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มีอะไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ในระหว่างปีงบประมาณ 2528-2529 คือในระหว่าง
วันที่ 1 ตุลาคม 2527 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2529 เท่านั้น

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

ก. ตัวแปรอิสระ คืองานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ทั้งฝ่ายนิเทศการศึกษา และฝ่ายแผนพัฒนา

ข. ตัวแปรตาม คือ

1. การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1
2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ได้จากการวิจัย จะเป็นข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานเจ้าสังกัด
ในการปรับปรุงและกำหนดงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติงานจริงตามหน้าที่ที่กำหนดของ
ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง ข้าราชการครูที่
ปฏิบัติงานในหน่วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน้าที่
ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดทั้ง 2 ฝ่าย คือฝ่ายนิเทศการศึกษา และฝ่ายแผนพัฒนา

เขตการศึกษา 1 หมายถึง พื้นที่การแบ่งเขตการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ประกอบด้วยจังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ทั้งฝ่ายนิเทศการศึกษา และฝ่ายแผนพัฒนา ทุกคน
จำนวน 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบ
สัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร มี 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป ปัญหา/อุปสรรค
และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหา/อุปสรรค และข้อ
เสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่เฉพาะงานแต่ละงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน

การประณตศึกษาจังหวัด

ฉบับที่ 3 เป็นแบบศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ
ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประณตศึกษาจังหวัด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาทบทวน เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระเบียบและแนวปฏิบัติ
ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประณตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 ใน
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประณตศึกษาจังหวัด และศึกษาการ
ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ (Pilot Study) แล้วสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น
จำนวน 3 ฉบับ

3.2 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
แล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content
Validity) และให้ขอเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำเครื่องมือที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสอบถาม การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร
ด้วยตนเอง ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปตามหน้าที่ของ
ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประณตศึกษาจังหวัด แยกวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้
การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป ้น้หา/อุปสรรค
ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ใช้สถิติการ
แจกแจงความถี่ การหาถ้อยคำ และการพิจารณาผลบวกของผลคูณระหว่างอันดับที่และน้ำหนัก
ของอันดับที่ความสำคัญของน้หาและอุปสรรค

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ้น้หา/อุปสรรค
ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่เฉพาะงานแต่ละงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ใช้การแจกแจงความถี่และการพิจารณาผลบวกของผลคูณระหว่างอันดับที่และน้ำหนักของ
อันดับที่ความสำคัญของน้หาและอุปสรรค

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่ศึกษาจากเอกสาร ใช้การแจกแจงความถี่

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของน้หา วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย คำถามในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ กำจำกัดความ
ที่ใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกล่าวถึง ความหมายของ
การนิเทศการศึกษา ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา จุดมุ่งหมายของงาน
นิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา กระบวนการทางการนิเทศการศึกษา หน้าที่ของ
ศึกษานิเทศก์ หน้าที่และแนวปฏิบัติของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย
ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอในรูปแบบ
ถ้อยคำบรรยายประกอบตาราง

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม แสดงรายการหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วยแบบสอบถามและอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย